

Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem
Építészmérnöki Kar, Kari Tanács

Beszámoló a 2015-2020 közötti tanszékvezetői ciklusról

Molnár Csaba DLA
Rajzi és Formaismereti Tanszék

Budapest, 2020. augusztus 17.

BEVEZETŐ

2014-ben sikerrel pályáztam az Építészmérnöki Karra kiírt dékáni állásra, mely vezetői feladatot 2018-ig láttam el. 2015-ben pályázat útján nyertem el a Rajzi és Formaismereti Tanszék tanszékvezetői megbízását, mely 2020. július 31-én járt le. Ahhoz, hogy a Kar vezetése mellett a tanszékvezetői feladataimat is maradéktalanul el tudjam végezni, támaszkodhattam egyrészt a közel 10 éves tanszékvezető helyettesi tapasztalatomra, másrészt a tanszéki közösség bizalmára. Külön ki kell emelnem Sebestény Ferenc DLA tanszékvezető helyettes segítőkész és áldozatos munkáját. Ezúton is szeretném megköszönni minden kollégámnak az elmúlt időszakban mutatott türelmét és egyhangú támogatását.

Az elmúlt időszak nem volt konfliktusmentes a Karon, melynek következményét minden tanszéki kollektíva megérezte. Azonban tanszékünk közösségét és kapcsolatait a negatív hatások nem rázták meg. A tanszék közössége felismerte, hogy a változásra és a változtatásra szükség van, még ha ezeket a folyamatokat adott esetben a körülmények lassították vagy megakasztották.

Beszámolómat a 2015. április 27-én benyújtott tanszékvezetői pályázatomban leírt pontok alapján írtam meg.

1. Oktatásunk alakulása

Oktatási céljainkat és elképzeléseinket nem csak az akkor már elindult kari reform indukálta, hanem egy sokkal erősebb belső, tanszéki indíttatás. A 2015-ben írt pályázatomban a rajzoktatás terén kiemelten fontos szerepet kapott a szabadkézi látvány (perspektíva) 5 féléven átívelő tematikája helyett a tervezéstanuláshoz szorosan kapcsolódó absztrakt geometrikus kompozíció, síkban és térben egyaránt. Ehhez kapcsolódott az a felismerés is, miszerint a szabadkézi stúdiumokhoz már korábban be kell kapcsolni a digitális technikákat. Ezek az eszközök nagyban tudják segíteni a megértést, gyorsítják – igaz virtuálisan – a tapasztalást. Elhatároztuk, hogy a kompozíció taníthatóságához és tanulhatóságához kidolgozzuk módszertanát és tananyaggá fejlesztjük oktatói tapasztalatainkat és tudásunkat.

E céljaink elérését a kari reform elakadásától függetlenül is fenntartottuk, azonban igaz, hogy az új oktatási elképzeléseink teljes kidolgozását mégis jelentősen befolyásolta. Ennek következtében a hangsúlyt az oktatási megújulásunk elveinek tisztázására helyeztük, és az elkészített anyagot az új kari vezetésnek és a tanszékvezetői értekezletnek átadtuk. Ez az anyag lett az alapja a 2020 júniusában benyújtott tanszékvezetői pályázatunknak. Úgy gondoljuk, hogy a tanszéki közösség egy progresszív, megvalósítható és a kar szempontjait is figyelembe vevő anyagot készített, mely ennek a ciklusnak a legnagyobb eredménye a tanszéki oktatás megújítása terén. Az ebben az anyagban leírtakból a kari reformtól függetlenül, a tapasztalatszerzés kíváncsiságától vezérelve néhány elemet kísérleti jelleggel a jelenlegi oktatásunkba is bevezettünk. Ennek eredményét mutatja a másodéves hallgatók órarendi óráiban projektként kiadott és elkészített kompozíciós munkái, melyek a Deák17 Galériában, (Budapest, Deák Ferenc utca 17.) kerültek két alkalommal, kiállítás keretében bemutatásra.

A tehetséggondozás terén a sok éve már jól működő "kiemelt tankörök" rendszerét folytattuk. A rendszer bebizonyította, hogy lehet és kell foglalkozni a kiváló képességű hallgatókkal „normál” tanrendi keretek között is. Tehetséggondozásunk elismeréseként "Az év rajzolója" címet magalapítása óta tanszéki szponzorációval minden évben átadtuk minden évfolyamon a legjobb rajzokat készítőkre részére. A ciklus elején a gyengébb képességű hallgatók felzárkóztatására vonatkozó elképzeléseink megvalósítását az új oktatási elképzelésünk részeként láttuk érdemesnek kidolgozni.

Oktatási segédanyagaink száma ugyanakkor nem növekedett. Egyrészt köszönhető ez annak, hogy a leterheltsége az oktatóinknak nőtt, másrészt pedig annak, hogy a reformhoz kapcsolódóan látjuk célszerűnek kidolgozni segédanyagainkat. Ugyanakkor a múlt félévben a pandémia miatt bevezetett távoktatási rend sok anyagot kikényszerített belőlünk, melynek tanulságait le kell még vonnunk. Az egyértelműen kirajzolódott, hogy a rajz oktatása csak a digitális és virtuális térben minőségromlással jár, függetlenül az oktatást és tanulást segítő rendelkezésre állásától, illetve adódtak olyan lehetőségek is, melyek elsősorban a felsőbb évfolyamokon, illetve szervezési oldalon kimondottan előnyösek.

A ciklusom kezdetén a tanszéki modellező műhely kiemelten fontos szerepet játszott az oktatásban és a kutatásban, a tanszéki szellemi műhely egyik mozgatórugójaként tekintettünk rá. E szerepről továbbra sem mondunk le – amit bizonyít az időközben elnyert VEKOP pályázat is - de az elmúlt ciklusban a műhely folyamatos üzemeltetésének személyi feltételeit, valamint infrastruktúrájának további fejlesztését nem tudtuk biztosítani, ami nem segítette ez irányú elképzeléseinket.

2. Alkotó és kutató munka

A tehetséggondozási programjainknak köszönhetően a Tanszék az elmúlt 5 évben jól szerepelt mind az egyetemi, mind az országos művészeti TDK versenyeken. A TDK munkák száma és a dolgozatok színvonala folyamatosan lehetővé teszi, hogy önálló képzőművészeti szekciót tudunk indítani. Különösen fontos itt kiemelnem dr. Üveges Gábor kollégánk áldozatos munkáját, illetve az egyes témavezetők és külső munkatársak aktív részvételét.

A ciklus kezdete óta a tanszék a tudományos fokozatok szempontjából kari viszonylatban megőrizte pozícióját, ugyanakkor a publikációk tekintetében elmaradásaink voltak. Örömteli számomra, hogy az elmúlt 5 év alatt a tudományos és alkotói publikációk és közlemények száma örvendetesen nőtt, ami már csak azért is fontos számunkra, mert a tanszéki összetétel rendkívül vegyes.

A Magyar Tudomány Ünnepe alkalmából, a Szilárdságtani és Tartószerkezeti Tanszékkal közösen workshopot szerveztünk „Tudomány vagy művészet? Mi határozza meg az (építészeti) tér és a tárgyak geometriáját? A szerkezeti és esztétikai rend mélyebb összefüggései.” címmel.

Tanszékünkön dr. Üveges Gábor festőművész vezetésével, valamint Pálóczi Tibor építész, és Czeglédi Péter 3D művész részvételével megalakult az Experimental kutatócsoport, mely interdiszciplináris gondolkodásra építő, különböző szakterületek együttműködésére, a különböző területeket érintő tudás összeadódására helyezi a hangsúlyt. Ennek nyomán elsősorban az experimentális gondolkodás és forma alkotás virtuális térre való kiterjesztésére fókuszálnak. E munka eredményeként a tanszékünkön egy kiállítás keretében mutatták be eddig elért eredményeiket.

3. Kapcsolataink alakulása

Hallgatóinkkal a kollegiális viszonyra törekedtünk ahogy ezt a múltban is tettük. A hallgatók részvétele minden őket érintő tanszéki kérdésben most is biztosított. Tanszékek közötti kapcsolataink kiegyensúlyozottak és kollegiálisak. Jól példázza ezt az is, hogy tanszékünk az Urbanisztika Tanszékkal együttműködésben, az EFOP-3.4.4-16- 2017-00025 Bepillantás a jövődbe! – Komplex műegyetemi pályaaorientációs és továbbtanulást segítő programok pályázat keretében, évente több workshop-ot tartott gimnazisták számára, hogy minél többen jelentkezzenek és tudjanak majd bekapcsolódni az építészképzésbe. A Tanszéki Küldetésünk, illetve a kari oktatási reform kapcsán is elkezdtük a közös gondolkodást a tanszékekkel, melynek lenyomata az oktatási elképzeléseinkben tetten érhető.

Karközi kapcsolatok terén elsősorban az eredményesen működő Forma- és Terméktervező Mérnökképzés BSc természetes kapcsolódást jelent a Gépészmérnöki Karral, ugyanakkor az őket is mélyen érintette a szaktisztítás, illetve a gazdálkodási szabályok megváltozása. Ebből következően a Bsc képzésben az oktatási szerepüket csökkentették, egyben a Forma- és Vizuális Környezettervező Mérnökképzés" (MSc) képzésünk pedig a szaktisztításnak következményeként megszűnt.

Egyetemközi kapcsolataink a művészeti irányultságunk okán a Magyar Képzőművészeti Egyetemmel, a Moholy-Nagy Művészeti Egyetemmel és a pécsi Janus Pannonius Tudományegyetemmel kezdett el kiépülni, de az elmúlt időszakban csak eseti együttműködések valósultak meg. A Tanszék nemzetközi kapcsolatrendszere anyagi és szervezeti nehézségek miatt gyengült, inkább oktatóink személyes kapcsolatait tartják valamennyire életben.

A hazai közéletben tanszékünk elsősorban a HELLOWOOD nyári workshop-jain vállalt szerepet. Minden évben a Kar képviselőjében, de elsősorban tanszéki szervezésben és oktató támogatással vettünk részt e mára már nemzetközi hírnévre is szert tett rendezvényen. Külön szeretném itt megköszönni Pálóczi Tibor és Lassu Péter oktatóink munkáját.

Nemzetközi kapcsolataink nem alakultak úgy, ahogy azt a ciklus elején terveztük, melynek sok okát fel lehetne sorolni, de elsősorban a bizonytalanság és a kiszámíthatatlanság azok, ami miatt gyengültek a kapcsolatok. Ennek ellenére Váli István DLA kollégánknak köszönhetően minden évben sikerült megszervezni Falerone-ban (Olaszországban) egy-egy művésztelepet, ahol hallgatóink és oktatóink, a környék neves művészei és építészei részvételével, valamint a városka önkormányzata segítségével sikeres projekteket, kiállításokat és konferenciákat szerveztünk. Eredményeit minden évben kiadványokban is közzétettük.

4. Személyi feltételeink alakulása

A tanszék jelenleg 16 fő főállású, teljes munkaidős munkatársból áll. Az elmúlt időszakban 2 kollégánk nyugdíjba vonult, pótlásuk részben történt meg egy festőművész kolléga, Pintér Attila Ferenc határozott idejű felvételével. Ebből a létszámból 13 fő van oktatói státuszban (az oktatói státuszok növekedése az időközben megváltozott Nftv. új besorolási szabályai okozták, nem történt a tanszéken oktatói létszámnövekedés).

A 13 főből 9 főnek (69%) van doktori fokozata. A doktori fokozatok megoszlása: DLA 6 fő, PhD 3 fő. Az oktatóink közül 1 fő egyetemi tanár, 5 fő docens, 2 fő adjunktus és 3 fő tanársegéd, 2 fő mérnök-tanár van. Az oktatásunkban segít 1 fő tanszéki mérnök.

A tanszék kor szerinti összetétele: 60 év felett: 2 fő, 50 év felett 5 fő, 40 év felett 2 fő, 30 év felett 4 fő, a tanszéki oktatók átlagéletkora: 49,3 év. Az oktatói adatokból jól látszik, hogy a tanszék továbbra is kiegyensúlyozott összetételű, azonban a korfa kissé romló tendenciát mutat.

Az elmúlt 5 évben elvégzett belső munkaszervezési, valamint a terheléselosztási és elszámolási szabályok átalakítása alapján hatékonyabb lett a munkaerőgazdálkodásunk., így létszám növelésre – nem csak az anyagi források hiánya okán – nem volt szükség.

A doktori fokozatszerzés terén nem sikerült maradéktalanul megvalósítani elképzeléseimet. Az elmúlt időszakban Balogh Emese DLA fokozatot szerzett. Pintér Attila Ferenc festőművész ez évben fogja megszerezni DLA fokozatát Pécsen. Lassú Péter és Pálóczi Tibor az Építőművészeti Doktori Iskolában a következő időszakban fogják a fokozatukat megszerezni. A tanszéken két fő áll habilitáció elindításához közel. Az angol nyelvi készségek fejlesztése terén 3 kollégánk vett részt a kari nyelvi felzárkóztatási programban, 1 fő tett le angol felsőfokú nyelvvizsgát.

5. Tanszéki infrastruktúránk alakulása

A tanszék infrastrukturális fejlesztésére és felújítási munkáira kitűzött céljaink a tanszékvezetői ciklusomat megelőző léptékhez képest jelentősebb szerényebbek voltak, azonban ezeket sem sikerült megvalósítani. Köszönhető ez egyrészt az új gazdálkodási rend következményeinek, másrészt pedig az anyagi erőforrásaink és a saját bevételi tevékenységünk szűkülésének. A tanszéki modellező és asztalos műhely belső egyetemi megrendelése megszűntek, illetve az ehhez szükséges anyagok beszerzése bonyolulttá és nehézkesé vált, szinte ellehetetlenült.

Így továbbra is megmaradt feladatnak az oktatói szobák felújítása, nyílászárócserék, illetve a tantermeink informatikai és elektromos felújítása. Jól jellemzi a helyzetet az, hogy a termeink rendszeres beázását 3 év alatt sem sikerült megszüntetni dacára annak, hogy minden egyes alkalommal a szükséges lépéseket kezdeményeztük. E nehézségek ellenére egyes helyiségeinkben új bútorok készültek, illetve a könyvtárunkat elkezdjük rendbe tenni.

A tanszék féltett gipszgyűjteményének teljes és tételes leltározást, valamint a gipszek tudományos kutatását és rendszerezését elkezdjük (köszönet érte dr. Baku Eszter és Szűts Bea művészettörténészeknek). Célunk volt a tanszéki könyvtár és a gipszgyűjtemény katalogizált formája digitális hozzáférhetőségének biztosítása, valamint a tanszéki munkák (oktatói és hallgatói egyaránt) digitális archívumának felállítás. Ezekre azonban pályázati forrást nem sikerült bevonni, így egyelőre ezeket saját erőből kellene megoldanunk. Az anyagok összegyűjtése folyamatban van, de egy digitális archívum létrehozása informatikai háttérrel is feltételez.

A tanszék informatikai felszereltségének javítása, korszerűsítése – az anyagi forrásaink rendelkezésre állásától függetlenül - az elmúlt időszakban reménytelenné vált, köszönhetően a belső szabályozásnak és a külső körülményeknek. Talán a következő 5 év reménytelibb változásokat hoz.

6. Gazdálkodásunk alakulása

A tanszék közössége elfogadta, tudja és érti – de leginkább megérti –, hogy fennmaradásunk egyik záloga az ebben az időszakban kialakított gazdálkodási gyakorlatunk megtartása.

Sajnos az elmúlt 5 év változásai a felsőoktatásban nem kedveztek az elképzelésem végrehajtásához. A modellező és asztalos műhely egyetemen belüli munkavégzésének lehetősége megszűnt, illetve ki merem jelenteni, hogy a kancellári rendszer bevezetése után kialakult új gazdálkodási rend nem kedvez a vállalkozás jellegű saját bevételes tevékenységnek.

A saját bevételes tevékenységünk a tervezettel ellentétben leszűkült a rajzi előkészítő tanfolyamra. Ezért az előkészítő tanfolyamot mind tartalmi, mind gazdálkodási szempontból megreformáltuk és valójában ennek köszönhető az, hogy a pénzügyi helyzetünk stabil, a tervezett kiadások és a bevételek szigorú betartásával a tanszék az elmúlt öt évben „A” típusú tanszéknek minősült, sőt a saját bevételeinket a szűkös körülmények ellenére is sikerült növelni, tartalékokat tudtunk képezni.

Az elmúlt évek tapasztalatai megmutatták azt is, hogy a tanszék önállóan pályázati forrásokhoz nem tud hozzáférni, ugyanakkor az itt meglévő tudás sok más tanszék vagy kar számára hasznos lehet. Ezt példázza a VEKOP 2.3.3-15 Széchenyi 2020 pályázat keretében a GPK (Áramlástan Tanszék), ÉMK (Hidak és Szerkezetek Tanszék) és ÉPK (Szilárdságtani és Tartószerkezeti Tanszék) közös pályázata az Atmoszférikus Áramlások Laboratórium kialakítására, ahol a tanszék a modellező műhely tudását tudta nyújtani a többiek hasznára. A pályázat keretében 3D nyomtatót, lézervágó gépet és robotkart beszerzésére kerül sor. Azonban az is látszik, hogy egy ilyen vállalkozás a jelenlegi gazdálkodási rendszerben hihetetlen mértékben elhúzódik, és kiszámíthatatlanná válik. E pályázat 2017-ben lett benyújtva és a mai napig a beszerzéseket nem sikerült teljesíteni és hol van még a munka, amit vállaltunk ezért.

Budapest, 2020. augusztus 17.

Molnár Csaba DLA